rekonnaleht", mõistatuste ajakiri „Ajude Gümnastika", ajakirjad „Kirilind" ja „Huvitav Žurnaal". O.-ü. „Vaba Maa" kätte läks 1939. a. ka eesti levinumate kalendrite väljaandmine: „Majasõber" (10. a.-k.), „Meie Mats" (33. a.-k.) ja „Tõnissoni tähtraamat" (58. a.-k.); neid trükiti s. a. kokku 125 000 eksemplari. V. on olnud E. Trükitööstu rite Ühingu juhatuse liige a-st 1922 ja esimees alates a. 1933, E. Raamatukauplejate Ühingu juhatuse liige a-st 1926 ja esimees alates a. 1938, E. Paberikauplejate Ühingu esimees selle asutamisest a. 1938 peale; ta on teotsenud veel Kaubandus-Tööstuskoja nõukogu, sihtasutise „Eesti Raamatufond" nõukogu, Raamatuaasta ja raamatunädalate peakomiteede liikmena. 1937. a. oli V. Rahvuskogu II koja liige.

Isikl. jm. saadud andmed. *T.*

**WEINBERG, Richard** (enne luteri usku siirdumist **Jacob Salomon**), juudi rahvusest arstiteadlane ja antropoloog, sünd. 30. XII 1867 vkj. Kuramaal Tukums'is, lõpetas Riia kub-gümnaasiumi, õppis 1886—87 Moskva ülikoolis loodusteadust ja seejärel Tartu ülikooli arstiteaduskonnas, mille lõpetas 1893. Omandanud 1894 dr. med. astme, toimis ta a-st 1894 Tartu ülikooli anatoomia prosektori abina ja anatoomia instituudi abijõuna, a-st 1903 normaalse anatoomia eradots-na ja a-st 1906 Peterburi Naiste Arstiteaduse Instituudi prof-na; surn. 19. III 1926 ukj. Leningradis. — W. on teotsenud eeskätt anatoomina, omab aga eesti seisukohalt tähelepanu antropoloogina. Ta vastavaist töist on tähtsamad: „Die Gehirnwindungen bei den Esten. Anatomisch-anthropologische Studie" (Cassel, 1896), „Die anthropologische Stellung der Esten" („Zeitschrift für Ethnologie" 1903), „Der Schädel von Woisek" (SB Nat. 1905) ja „Crania livonica" (Tartu, 1907).

„Русский Антропологический Журналъ", томъ 15. выпускъ 1/2 (1926), lk. 95 (sisaldab ka W-i tööde bibliograafia); Tartu ülikooli arhiivist ERKA-s jm. saadud andmed. *J. A-l.*

**WEISS, Konstantin Alexander Clemens**, balti-saksa soost E. Vabadussõja tegelane, sünd. 29. VII 1877 vkj. Tsarskoje Selos Värudi (Virumaal) mõisaomaniku pojana, lõpetas paažidekorpuse Peterburis 1897, teenis Vene sõjaväes 1895—1917, tõusis koloneliks ja rügemendi ülemaks. Pärast osavõttu Maailmasõjast astus ta Eesti sõjaväkke nov-s 1918, oli E. Vabadussõjas alates jaan-st 1919 Balti pataljoni ülemaks ja lahkus sõjaväeteenistusest dets-s 1921. Seejärel toimis W. põllumehena Värudis kuni ümberasumiseni Saksamaale 1939. — Balti pataljon komplektiti kohalikest sakslasist; see oli võrdlemisi väikesearvuline väeühik, kes täitis vähemtähtsaid ülesandeid kõrvalisemail sõjategevuse suundadel. Pataljoni asutamise üheks positiivseks tulemuseks Vabadussõja algperioodil võib lugeda maalt lahkuvailt Saksa okupatsioonivägedelt, kellega pataljon oli heas vahekorras, võrdlemisi rohkearvulise relvastise saamist; sellest oli Eestil äärmine puudus. Pataljon võttis 1919 osa Loodearmee pealetungist Peterburi sihis, kuuludes operatiivselt nimetatud väeosa käsutusse, mis asjaolu põhjustas arusaamatusi E. väejuhatusega. Poliitilistel ja rahvuslikel motiividel on pataljoni tegevust ja tähtsust peamiselt balti-sakslaste poolt korduvalt püütud kujutada tegelikust suuremana ja pataljoni arvele on kirjutatud olematuid teeneid. See tendents ilmneb ka pataljoni nimetamises suurema väeühikuna — rügemendina, millest ei ole hoidutud ka pataljoni ajaloos (Wilhelm Wrangell'i „Geschichte des Baltenregiments", Tall., 1928). W. on E. Vabadusristi kavaler.

Eesti Vabadusristi Kavalerid (1935); Eesti Vabadussõda 1918—1920 I (1937); sõjaministeeriumi arhiivist jm. saadud andmed. *O. K.*

***VELNER (Vellner), August**, insener, õppis Otepää khk-koolis, Puka Kääriku ap. õigeusu kiriku koolis, H. Treffner'i gümnaasiumis ja 1898—1904 reaalkoolis Tartus. — V. on toiminud Sisevete Uurimise Büroo juhatajana a-st 1922 ja ühtlasi põllutööministeeriumi juures asuva keskveekomisjoni esimehena a-st 1930, hüdroloogia eradots-na a-st 1934 ja dots-na a-st 1938 Tartu ülikoolis. E. Inseneride Ühingu juhatuse esimees on ta a-st 1936, E. Rahvusliku Jõukomitee liige ja juhatuse esimehe asetäitja a-st 1936 ja Loodusvarade Instituudi liige a-st 1937. V. on Läänemeremaade hüdroloogide konverentside korraldamise algatajaid (1926) ning on esindanud neil Eestit järjekindlalt. Ka on ta rahvusvahelise hüdroloogilise bibliograafia eesti referent. V. on olnud ajakirja „Tee ja

Eesti biograafilise leksikoni tÃƒÂ¤ienduskÃƒÂ¶ide, 1940, lk. 367